

НАЙТИТУЛОВАНІШИЙ УКРАЇНЕЦЬ-ГЕНЕРАЛ, ЯКИЙ ДОКОРІННО ЗМІНИВ АРМІЮ США

У West Point – The U.S. Military Academy поховали українця Миколи Кравціва – генерал-майора Армії США, який народився у Львові і виростав в Пласті. Своїми ідеями та новаторством від докорінно реформував американське військо, яке ніяк не могло оговтатись після війни у В'єтнамі. Він був єдиним українцем, якого у 100-річчя Статуї Свободи в Нью-Йорку особисто відзначив мер міста медаллю Свободи.

Його батько Богдан був затятим пластуном, журналістом і поетом, який водночас водив колони протестувальників-націоналістів у Львові. Як писала львівська преса після одного такого протесту – у радянському консульстві не залишилось жодної цілої шибки.

Сина Миколу-Степана-Гордія батько виховав у патріотичному дусі. Збереглась світлина, де малий дитиною стоїть поруч із лідерами ОУН, зокрема із С.Бандерою та майбутнім генералом УПА Олексою Гасиним. «Німці хотіли, аби батько редагував газету, яка вела б гітлерівську пропаганду серед співвітчизників, але він відмовився» – згадував згодом М.Кравців принаповідь свого тата.

«Гоко» (так звали у Пласті М.Кравціва) емігрував з батьками подальше від радянського пекла – спершу до Німеччини. Там у Баварії пройшов усю програму виховання в Пласті від 5 гнізда новаків починаючи.

Юнакував у 13-му пластовому курені ім. І.

Богуна (Байройт), 29-му ім. Дмитра Вітовського та у 7-му курені ім. П. К. Сагайдачного (Регенсбург). Був заступником гурткового, гуртковим і курінним писарем.

Пройшов вишкільний табір «Холодний Яр» біля Нойкмарту (цю назву тепер має і 93-тя ОМБр Холодний Яр) та вишкіл впорядників новацтва. У 1947 році 12-літньою дитиною став учасником величавої Ювілейної пластової зустрічі (ЮПЗ) у Міттенвальді.

З батьками емігрував у США. Влітку 1954 року став бунчужним пластового табору «Маківка», який увійшов в історію Пласту, як один із кращих.

«Великою мірою завдяки провідницькому хистові Гока, який з великим ентузіазмом організував різні мандрівки, нічні алярми і змаги, та теренові ігри із історичною тематикою» (Петро Содоль). А батько Богдан в той час редагував головний пластовий часопис для юнацтва – «Молоде життя».

«По закінченні початкової школи я вступив до військової гімназії, куди потрапити не так просто: необхідні були рекомендації якогось сенатора або конгресмена. Батькові пощастило те владнати» – згадував М.Кравців.

У 1955-1959 роках успішно навчався у Вест-Пойнті, де за бойовий характер став лідером його команди з американського футболу. На останньому році навчання в академії був вже командиром полку в бригаді кадетів. Окрім цього, за окремим дозволом, продовжував своє пластування.

Так, наприклад усе літо 1957 року провів у пластових таборах. Спершу головним бунчужним ЮМПЗ у Канаді, а відтак першого КВТ (вишкільного табору у Пласті для найкращих вихованців юнацтва), що проходив на пластовій оселі «Вовча Тропа» у США.

Як загадувала одна з учасниць зустрічі: «Це був перший раз де люди могли побачитися або ще з України, або/і Німеччини. Було багато зворушливих зустрічей, з окриками: Ти ще живи??? Я думав, що Ти пропав/ла!... Ми,

Микола Кравців (зліва) і Ярослав Ликтей

Бунчужний ювілейної пластової зустрічі 1957 р. М. Кравців – «Гоко» (зліва), пластуни Омелян Тарнавський (в центрі) та Олексій Сагайдаківський (справа)

На зміну варті...

МИКОЛА СТЕПАН ГОРДІЙ КРАВЦІВ

Нар. 28 листопада 1935 року у Львові. Прибув до ЗДА в 1949 році і зацікавившись військовою справою вже в 1952 році почав навчання у Бордентавнському Військовому Інституті. Після закінчення цієї школи один рік вчився в Пенсильванській Військовій Академії в Честер, Па. і потім був прийнятий до Військової Академії ЗДА у Вест Пойнті. Академію закінчив із ступенем другого лейтенанта.

Під сучасну пору, закінчивши вишколи партизанський та парашутистів, відбував військову службу в панцерних з'єднаннях в Західній Німеччині. Вихований в атмосфері української родини, головою якої є його батько поет Богдан Кравців, — був пламенним звелічником Пласту, ідеалів якого напевне не відчується у своїй американській військовій кар'єрі. Фото: з часу перебування у Вест Пойнті ще в уніформі кадета.

Публікація у «Голосі Комбатанта» за 1960 рік про випускника Вест-Пойнту М. Кравціва. Тут, зокрема, зазначається, що військову освіту почав здобувати у 1952 році у Бордентавнському військовому інституті. Ветерани українських армій гордились такою зміною

дівчата гинули за ним (за Кравцівим. — Ред.), і тільки чекали, щоб він на нас подивився. Він вже тоді мав дівчину з якою [пізніше] одружився, Дзвінею»

Серед перших поїхав боротись із комуністами у В'єтнамі, де відбув дві довгі ротації. Отримав важке поранення і — за хоробрість — три бойові Срібні зірки. Там таки у джунглях винайшов вдосконалену броньову систему для наземних транспортних засобів, а також «доробив розробити нову тактику та протидії, які розчарували стійкого ворога» (цитата із сайту Вест-Пойнта).

У 1972 р. відправлений до Ізраїлю, як головний оперативний директор ООН з нагляду за перемир'ям на кордоні із Сирією. Поміж командування бойовими відділами Армії США встиг попрацювати науковим співробітником інституту Гувера в Стенфорді, закінчити найвищу офіцерську школу Армії США, пройти парашутний і партизанський вишколи, морську школу Генштабу та отримати почесний летунський хрест.

Як талановитий офіцер призначений Директором з концепцій та доктрин у галузі бойового розвитку (у Командуванні з навчання та доктрини). Його основоположна робота над доктриною маневру змінила спосіб боротьби, організацію та навчання армії США.

Цитата із сайту Вест-Пойнта: «Ідеї Миколи Кравціва були значною мірою відповідальні за перемоги в Панамі, «Бурі в пустелі», «Іракській свободі» та багатьох важливих, але менших непередбачених ситуаціях».

Про цю реформу сам Кравців розповідав так: «Та не

ребудова тривала цілих 10 років — з 1972-го по 1982-й. Нам її підказав кінцевий період війни у В'єтнамі, коли деморалізація вразила практично всі воюючі частини: різко впала дисципліна, почалося поголовне пияцтво... А найгірше — не було жодної довіри поміж військовими чинами згори донизу.

Старший за чином, не довіряючи підлеглому, брався за виконання його функцій, геть розмилося почуття відповідальності. В основу перебудови ми поклали індивідуальність кожного воїна, різку зміну взаємин між командуванням і підлеглими».

Микола Кравців пішов далі, ніж можна було собі уявити в реформуванні: «Я очолював один з напрямків у розробках нової стратегії армії США... Я вніс також пропозицію, яка була прийнята, розробити окрему програму для кожної дивізії на 10 років наперед — у питаннях оснащення, комплектування, стратегії, тактики.

І, ви знаєте, дуже приємно було пожинати плоди власної концепції через 7 років у Німеччині, коли я командував найбільшою з чотирьох дивізій, які там стояли».

Своїм ім'ям Микола прославляв Україну. На у 1987 р., 40-літті Організації Українських Американських Ветеранів, учасників святкування вразила наступна сцена: «На залю вмаршовує почесна гвардія Американської армійської автотопрової команди з прапорами у повному військовому строю, у блискучих шоломах, з прапорами в руках, стає перед генералом [Кравцівим], командир Гвардії звітує генералові про прибуття і просить дозволу...».

У 1992 році повернувся в Україну (в Москві тоді страшно шуганулись) допомагав у реформуванні української армії. Був радником міністра оборони **Костянтина Морозова**, входив до групи радників, яку очолював **Богдан Гаврилишин**. У одному з інтерв'ю заявив: «я докладу... всіх зусиль, мобілізую всі свої знання, аби допомогти рідній Україні».

Пластуни у В'єтнамі. Справа М. Кравців — «Гоко», зліва — майор медичної служби, майбутній голова Головної Пластової Булави Орест Гаврилиук — «Йонтек», за керівництва якого Пласт відновлено в Україні

Єрусалим, 1973 р. Підполковник М. Кравців (ліворуч) у штаб-квартирі Організації ООН з нагляду за перемір'ям у Палестині (UNTSO)

В Україні працював багато, зокрема «визначав надійних лідерів... кульмінацією його зусиль стала відмова української армії розігнати демонстрацію Пома-ранчевої революції» (із сайту Вест-Поінту).

Вважав, правильним рішенням, що Україна зберегла призов в армію. «Молоді хлопці мають послужити Україні. Це утвердить їх як свідомих громадян молодшої держави». Ключову його рекомендацію, правда, реалізовано вже після 2014 р. «Треба лиш упорядкувати частини, перейменувати їх, ширше використовувати козацькі традиції – армія ж бо має бути національна».

За своє життя командував на всіх армійських рівнях – від взводу до дивізії. Зокрема був командиром легендарної 3-ої дивізії Армії США, яка пройшла хрещення у першу світову війну у битві над Марною, а під час Другої світової війни була єдиною американською військовою частиною, що боролася в Європі на усіх західних фронтах.

Якби Горбачов сунувся військами в Європу, то йому протистояла б танкова американська дивізія українця Миколи Кравціва.

Уся родина Миколи виростала в Пласті, включно з тещею, яка виховувалась в одному осередку Пласту із майбутнім командиром УПА генералом **Василем Куком**.

ГЕНЕРАЛ М. КРАВЦІВ
ПЕРЕБРАВ КОМАНДУВАННЯ 3-ОЮ ДИВІЗІЄЮ ЗСА

Генерал-майор М. Кравців (справа) із своїм попередником генерал-лейтенантом Дж. Стотсером

Залишив у смутку трьох дітей (Марію, Андрія і Павла) та багатьох онуків.

Щодо вибору свого життєвого шляху М. Кравців одного разу пояснив так:

«У війську сповнилися мої мрії з моїх юнацьких днів у Пласті. Я тоді мріяв про оборону свободи, про пригоди, про провідництво, про діяльність у природі, про пізнання світу і про працю з молодими людьми. Все це я знайшов, як офіцер у війську».

Тепер завжди маю багато праці і багато відповідальності, але також завжди маю багато задоволення зі своєї роботи. Якщо б я мав ще раз вибирати для себе життєвий шлях, то я без вагання знову пішов би на цю військову дорогу вояка-офіцера».

Юрій ЮЗИЧ,
історик, Голова Крайової пластової ради
«Пласту – НСОУ», випускник
історичного факультету ЛНУ ім. І. Франка

ПЕРЕДПЛАТА НА ЖУРНАЛ «УНІВЕРСУМ» (ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ 2022 РОКУ)

Щоб регулярно отримувати журнал «Універсум», слід переказати через будь-який банк чи надіслати поштовим переказом 138 гривень на поточний рахунок IBAN UA08325268000000002600744144 в ПАТ АКБ «Львів», МФО 325268, ЄДПРОУ 19326603
Одержувач: ТзОВ «Універсум».

Не забудьте надіслати на адресу редакції («Універсум», п/с 2994, Львів—17, 79017) копію квитанції поштового переказу чи платіжного доручення, чітко вказавши при цьому свою адресу.

«Універсум» в Інтернеті: <https://universum.lviv.ua>